

MAGNA CHARTA OBSERVATORY

TEMELJNIH SVEUČILIŠNIH VRIJEDNOSTI I PRAVA

Sveučilišta u Hrvatskoj

S obzirom na trenutnu situaciju i planirane zakonske promjene u Hrvatskoj, **Magna Charta Observatory of Fundamental University Values and Rights** zabrinuta je zbog mogućih unutrašnjih i vanjskih prijetnji institucionalnoj autonomiji sveučilišta u zemlji.

Magna Charta Universitatum temelji se na ogromnom iskustvu glede najprikladnijih sredstava i metoda sveučilišne samouprave, kako sa stajališta same institucije, tako i njezinih odnosa s društvom. Ona zahtijeva autonomiju sveučilišta kao raznolikih, ali integriranih nastavnih i istraživačkih dijelova. Iako se te aktivnosti u pravilu izvode u različitim jedinicama, kao što su fakulteti, instituti, laboratoriji i popratne službe, sve su te jedinice unutrašnji, sastavni dijelovi sveučilišta koji pridonose njegovoj sveobuhvatnoj misiji u akademskoj zajednici i društvu u cjelini.

Osnovno načelo sveučilišne autonomije odnosi se ne samo na vanjski politički ili financijski utjecaj nego i na opasnosti koje proizlaze iz unutrašnje rascjepkanosti. Rascjepkanost sveučilišta u brojne neovisne jedinice, koje se odvojeno sporazumijevaju s vladom oko svoje uloge i proračuna, ugrožavaju integritet, pa čak i sam pojam sveučilišta. Stoga je ona temeljna prijetnja postojanju sveučilišta kao autonomne akademske ustanove koja je kadra preuzeti odgovorost za sveobuhvatno institucionalno upravljanje i koordinaciju, za kvalitetu i primjerenost svojih nastavnih i istraživačkih aktivnosti te za svoju cjelokupnu odgovornost društvu.

Observatory ne osporava legitimnim nacionalnim vlastima mogućnost da organiziraju svoj sustav visoke naobrazbe imajući u vidu različite tipove, broj i upravu sveučilišta. Međutim, sveučilišta ne mogu postojati, u najbitnijem smislu *Magnae Chartae Universitatum*, ako svaka jedinica prema vlastitom nahođenju odlučuje hoće li biti dio sveučilišta ili se osnovati kao potpuno odvojena pravna tvorevina koja slijedi svoje vlastite ciljeve na sebi svojstven način.

Observatory je potpuno svjestan velike raznolikosti u unutrašnjem ustrojstvu sveučilišta te različitih obrazaca u pogledu podjele odgovornosti i zadaća između središnje sveučilišne uprave i njezinih sastavnih dijelova. Međutim, samo sveučilišta koja imaju mogućnost definiranja svoje zadaće i prioriteta, koja donose strateške odluke, koja sklapaju ugovore i dodjeljuju novčana sredstva imajući u vidu čitavu ustanovu mogu se nazivati autonomnima. Samo sveučilišta koja su kadra djelovati kao jedinstvene ustanove koje istupaju jednim glasom mogu uspješno djelovati u društvu znanja i u novim izazovima stvaranja zajedničkog prostora europske visoke naobrazbe.

Na isti način, *Magna Charta* ne propisuje nikakav poseban model za sveučilišni proračun i školarine. Međutim, izravno strateško i financijsko poslovanje između dijelova/jedinica rascjepkanih sveučilišta i vladinih ustanova, kada zaobilazi sveučilište kao takvo, ozbiljan je rizik kojim se potkopava sveučilišna autonomija i stoga ne može biti u skladu s načelima *Magnae Chartae*.

Observatory iznosi ovo mišljenje s namjerom da ukaže na potrebu da se u Hrvatskoj izbjegnu promjene koje bi bile u suprotnosti s *Magna Charta Universitatum*. U skladu s tim, *Observatory* poziva hrvatske nacionalne vlasti da:

- potpuno poštuju osnovna načela *Magnae Chartae* koja traže institucionalni integritet i autonomiju sveučilišta;
- definiraju i primijene organizacijska i financijska pravila u skladu s međunarodnim standardima, to više što je Hrvatska izrazila zanimanje da se pridruži općenito prihvaćenom nastojanju stvaranja jedinstvenog europskog prostora visoke naobrazbe;
- započne novu fazu dijaloga vezanog uz te teme s relevantnim europskim institucijama i hrvatskim sveučilištima - uključujući Sveučilište u Zagrebu, koje je potpisnik *Magnae Chartae* od 1988.

Profesor Fabio Roversi Monaco

Predsjednik

U Bologni, ožujak, 2001.

Prijevod originala: Sveučilište u Zagrebu